

Onthulling Smalbruggepaal

Toespraak door Jan Smalbrugge

Geachte aanwezigen,

Van harte welkom. Bij de u toegestuurde uitnodiging voor de officiële onthulling van de nieuwe Smalbruggepaal was een korte toelichting gevoegd alsmede een artikel over de speciale band tussen de Regge en mijn familie, de familie Smalbrugge. Dit hebt u natuurlijk allemaal gelezen, dus ik kan me nu beperken tot een toelichting op de totstandkoming van de nieuwe Smalbruggepaal.

In november 2020 verscheen in Dagblad Tubantia een artikel over de plaatsing van een nieuwe markenpaal (de [Nijkampspaal](#)) bij het driemarkenpunt aan de Schoneveldsweg. Een initiatief van de Historische Kring Hellendoorn-Nijverdal. Dat leek mij ook wel wat: het oprichten van een nieuwe Smalbruggepaal. Aan het begin van dit jaar heb ik de knoop doorgehakt en ging het “project Smalbruggepaal” van start.

Hoe pak je zo iets aan? Allereerst heb ik informatie ingewonnen bij Jan Lohuis van de Historische Kring Hellendoorn-Nijverdal. Daarna heb ik ook nog gesproken met Theo Pigge van de Historische Kring Wederden, want in Wierden waren ze bezig met de plaatsing van een nieuwe Reggepaal. En van Gerhard Post, autoriteit op het gebied van markengrenzen en markenstenen in Twente, kreeg ik tips over de te volgen procedure.

Allereerst moest de locatie van de Smalbruggepaal worden bepaald. En dan kom je vanzelf terecht bij Joop Voortman, de kaartenman van de gemeente Rijssen-Holten. Van Joop ontving ik kaarten met de gemeentegrenzen en grenspalen, niet alleen geprojecteerd op oude, historische kaarten maar ook op kaarten van nu. Al direct bleek dat plaatsing van een nieuwe Smalbruggepaal op de oorspronkelijke plaats niet mogelijk is, want dan zou de paal direct aan het water zo niet in het water van de Regge komen te staan. Vlakbij is echter een houtwal die min of meer de loop van de gemeentegrens volgt. Plaatsing van de paal op de kop van deze houtwal aan het pad langs de Regge zou volgens mij een prima alternatief zijn. Vervolgens de situatie ter plaatse nog eens bekeken samen met Joop Voortman en Jan Danker, de erfgoedambtenaar van de gemeente Rijssen-Holten. Wij waren het unaniem eens over de alternatieve locatie.

Rondom de alternatieve locatie liggen de gronden van een drietal eigenaren. Die heb ik alle drie benaderd over het plan een nieuwe Smalbruggepaal te plaatsen. Zowel Herman Dannenberg, de huidige bewoner van Kamp Albers (de boerderij van mijn voorouders), Bert van de Maat van 't Mólke als het Waterschap Vechtstromen (in de persoon van Willy Werkman) konden instemmen met het plan.

Vervolgens heeft Jan Danker, die het project op een prettige manier ambtelijk heeft begeleid, gesprekken gearrangeerd met de gemeenten Rijssen-Holten en Wierden. Beide gemeenten stonden positief tegenover het plan en waren ook bereid een financiële bijdrage te verlenen (zelfs meer dan waarop ik had durven hopen). Dank hiervoor.

Ondertussen had ik ook een geschikte paal op de kop kunnen tikken. Van Justin de Jong van Natuursteenbedrijf Rijssen had ik het adres gekregen van RIBO in Hengelo, waar je historisch bouw materiaal kunt kopen. Ik ben spoorlags naar Hengelo gereden en daar lag nog net één

geschikte steen die, geplaatst op een sokkel, kon dienen als paal. Natuursteenbedrijf Rijssen heeft de steen bewerkt en geplaatst, nadat de kop van de houtwal wortelvrij was gemaakt. Dat laatste was nog een heel karwei.

Over de nieuwe Smalbruggepaal nog het volgende. Het is géén replica. We weten namelijk niet hoe de oude Smalbruggepaal er uit heeft gezien. Ook niet of deze van hout of van steen was. De nieuwe paal is in elk geval van Bentheimer zandsteen. De steen is ongeveer 100 cm lang, 40 cm breed en 25 cm dik en staat op een sokkel. Op de voorkant van de steen staat de naam van de steen (Smalbruggepaal) en de jaartallen 1816 en 2024. In het jaar 1816 werd besloten tot oprichting van de Smalbruggepaal en in 2024 werd de nieuwe paal geplaatst. Op de linker zijkant van de steen (de Rijssense kant) staat de naam Rijssen en op de rechter zijkant (de Wierdense kant) de naam Wierden. De Smalbruggepaal was trouwens geen markenstein. Het is mij niet bekend of er ooit voor 1816 een markenpaal of -steen op deze plek heeft gestaan. De Smalbruggepaal was uiteraard wél een grenspaal. De nieuwe Smalbruggepaal kan ook beschouwd worden als een gedenksteen, die ons herinnert aan de grenspaal die hieromtrent ooit gestaan heeft.

Het is niet toevallig dat de nieuwe Smalbruggepaal vandaag, 19 november 2024, wordt onthuld. Het idee voor deze datum kwam van wethouder Wessels. Het was namelijk ook op 19 november, maar dan van het jaar 1816, dat de schout van Wierden met vier zogenaamde aanwijzers en samen met vertegenwoordigers van de aangrenzende gemeenten zich verzamelden op het raadhuis van Wierden teneinde de grenzen van de gemeente Wierden te bepalen. Tijdens deze grensgang werd ook besloten tot oprichting van de Smalbruggepaal.

En hiermee ben ik gekomen aan het eind van mijn toelichting. Ik wil iedereen bedanken die op wat voor manier dan ook heeft bijgedragen aan de realisatie van dit project.

Sm. 18-11-2024